

Virkakoiran eläkepäivät

Muutokset koiran käytöksessä eläkkeelle jäämisen jälkeen ja mahdollisten muutosten vaikutukset ohjaajan nuoreen koiraan

Miro Toikka

4/2021

TIIVISTELMÄ

Miro Toikka: Virkakoiran eläkepäivät

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Anu Haikansalo

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, muuttuuko virkakoiran käytös sen jäädessä eläkkeelle ja vaikuttaako vanhan koiran eläkkeelle jääminen nuoren virkakoiran itseluottamukseen. Opinnäytetyössä kerrotaan koirien käyttäytymisestä ja niiden kokemista tunteista nykytiedon valossa sekä koirien laumakäyttäytymisestä.

Tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella eli laadullisella menetelmällä. Aineiston keruu tapahtui kyselylomakkeella sähköpostitse. Kyselyyn osallistui viisi koiranohjaajaa, joilla kaikilla on ollut ohjauksessaan kaksi virkakoira.

Tutkimuksessa selvisi, että eläkkeelle jäävien koirien käytös ei ole muuttunut juuri mitenkään ja ainostaan vanhempaan koiraan alisteisessa asemassa olevaan nuoreen koiraan on vaikuttanut vanhan koiran harjoituksista pois jääminen.

Sivumäärä: 20 + 1

Tarkastuskuukausi ja vuosi: toukokuu 2021

Avainsanat: virkakoira, koira, poliisikoira

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 VIRKAKOIRAT POLIISISSA	5
2.1 Hallittavuus	5
2.2 Voimankäyttö	6
2.3 Jäljestäminen	6
2.4 Henkilöetsintä	7
2.5 Esine- Ja Rikospaikkaetsintä	7
3 ROTUMÄÄRITELMÄN MUKAINEN IHANNELUONNE	7
4 KOIRIEN LAUMAKÄYTTÄYTYMINEN	8
5 KOIRAN TUNTEET	10
5.1 Positiiviset tunteet	11
5.2 Negatiiviset tunteet	11
5.3 Sekundaariset tunteet	12
5.4 Eroahdistus	12
6 MITÄ KOIRA YMMÄRTÄÄ?	13
6.1 Katse – koiran tärkeä kommunikaation väline	13
7 FYYSISET MUUTOKSET KOIRAN IKÄÄNTYESSÄ	14
8 TUTKIMUSMENETELMÄT	14
8.1 Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus	14
8.2 Aineiston keruu	15
8.3 Kyselyn toteutus	15
9 KYSELYN TULOKSET	16
10 POHDINTA	17
10.1 Tutkimuksen johtopäätökset	17
10.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	18
LÄHTEET	20
LIITE 1	21

1 JOHDANTO

Tämän poliisi (AMK) -tutkinnon opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, kuinka virkakoirat, jotka ovat tottuneet tekemään paljon harjoituksia ja töitä, selviävät eläkepäivistä, kun aktiivinen harrastaminen ja tekeminen yhtäkkiä loppuvat. Tarkoituksena on myös selvittää, kuinka vanhemman koiran eläkkeelle jääminen vaikuttaa nuoren koiran työskentelyyn, kun se ei voi enää tukeutua vanhemman koiran läsnäoloon.

Aihe kiinnostaa minua myös siksi, että tavoitteenani on muutaman vuoden työskentelyn jälkeen hakea koirapuolelle poliisissa ja näin saan jo vähän esimakua siitä, miten jo perheessä olevan koiran menehtyminen tulisi vaikuttamaan virkakoiran työskentelyyn, vai tulisiko se vaikuttamaan mitenkään. Koirat kun samassa perheessä usein muodostavat keskenään lauman, ja peilaavat toisiltaan tunnetiloja herkästi, niin mahdolliset vaikutukset esimerkiksi aktiivisen virkakoiran eläkkeelle jäämisen jälkeen voivat olla nuoressa koirassa hetkellisesti suuret. Nykyisten tutkimusten mukaan myös koirat voivat masentua, kun jotain suuria muutoksia niiden elämässä tapahtuu. Tarkoituksena onkin myös selvittää sitä, masentuu koira, kun sen aktiivinen tekeminen loppuu.

Alkuun kirjoitan hieman taustaa poliisin partiokoirista, ja siitä mitä kaikkea niiden pitää osata, niin aukeaa hieman se älykkyyden taso, joka koirilla on. Sen jälkeen kirjoitan koirien laumakäyttäytymisestä ja tunteista, joita koirat nykytiedon valossa tuntevat. Aioin tehdä kyselyn sähköpostitse Helsingin poliisilaitoksen koiranohjaajille, joissa selvitetään koiran käytöksen muutoksia töiden loppumisen jälkeen ja siihen liittyy myös apukysymyksiä, joilla selvitetään kahden ohjaajalla olevan koiran suhdetta keskenään. Pyrin siihen, että kyselyn kohteena olevilla koiranohjaajilla olisi partiokoiria eli belgianpaimenkoiria ja saksanpaimenkoiria. Molemmat koirat ovat rotumääritelmän mukaiselta ihanne- luonteeltaan aika samanlaisia.

Lopussa kerron tutkimusmenetelmästä, tutkimuksen toteutuksesta ja tuloksista. Avaan hieman tutkimuksen tuloksia ja pyrin kyselyn jälkeen katsomaan, onko eläkkeelle jääneet virkakoirat osoittaneet merkkejä mahdollisesta masennuksesta, kun ihminen onkin lähtenyt töihin nuoren koiran kanssa ja vanha koira on joutunut jäämään kotiin. Voi myös olla mahdollista, että koira kokee ”että työt on nyt tehty” ja se nauttii lepäämisestä. Edellä mainittu on heittomerkeissä siitä syystä, että koira ei kykene noin monimutkaiseen ajatteluun. Aion myös hyödyntää koirien masennukseen liittyvää tutkimusta.

Tutkimuskysymyksinä työssäni ovat seuraavat:

1) Kuinka virkakoiran aktiiviuran jälkeinen elämä muuttuu. Tuleeko koiran käytöksessä esiin muutoksia?

2) Jos muutoksia on esiintynyt vanhan koiran käytöksessä, kuinka niistä on päästy takaisin normaaliin tekemisen tasolle.

3) Tapahtuiko nuoren koiran itsevarmuudessa muutosta, vanhan koiran jäädessä pois harjoituksista/työtehtävistä?

2 VIRKAKOIRAT POLIISISSA

Suomen poliisissa työskentelee noin 260 poliisikoiraa ja Suomen poliisi käyttää virkakoirina monia eri rotuja erilaisiin erikoistehtäviin. Partiokoirat ovat pääsääntöisesti belgianpaimenkoira malinoiseja tai saksanpaimenkoiria, ja niihin perehdyn tarkemmin tässä opinnäytetyössä. Molemmat koirat ovat maailmalla kovassa käytössä, niin viranomais- kuin myös sotilaspuolella.

Poliisikoirat asuvat ohjaajiansa kotona perheenjäsenenä ja se vaatiikin aika paljon koiranohjaajalta omistautumista työhönsä, sillä tavallisesti ohjaajat toimivat tehtävässään koiran eläkeikään asti. Poliisikoirat eläköityvät yleensä noin kymmenenvuotiaina (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

Partiokoirat ovat koirapartion jäseniä ja ne ovat niin sanottuja monikäyttökoiria, jotka kulkevat partion mukana hälytystehtävillä. Kaikille partiokoirille koulutetaan peruskoulutuksessa hallittavuus, voimankäyttö, jäljestäminen, henkilöetsintä ja esine- sekä rikospaikkaetsintä. Peruskoulutuksen lisäksi partiokoirille koulutetaan myös yksi erikoistehtävä, kuten huumausaineiden, räjähdysaineiden, palavien nesteiden tai ruumiiden etsintä. (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

Polsat tietojärjestelmään kerätään tilastotietoa poliisin toimenpiteistä ja yksiköistä tehtävillä. Poliisin suoritettua tehtävän, tulee poliisin kirjata suoritettut toimenpiteet hätäkeskustietojärjestelmään. (Jokela 2020, 12.) Poliisilla oli Suomessa Polstatin mukaan vuonna 2020 12 588 poliisitehtävää, joissa poliisikoiraa oli mukana. Kyseisillä tehtävillä aikaa meni yhteensä 22 386 tuntia.

Monissa tehtävissä koira hyödyntääkin erinomaista hajuaistiaan, sillä koiran kyky erotella hajuja on 10 000–100 000 kertaa parempi kuin ihmisellä ja koirat kykenevät tunnistamaan paljon pienempiä pitoisuuksia erilaisista hajuista. Koiralla on käytössään noin 220 miljoonaa hajureseptoria ja ne reagoivat kaikki eri hajuihin. Jos on jokin haju, jota koiran hajureseptori ei tunnista, se ei silloin voi haistaa sitä. (Tiira 2019,170.)

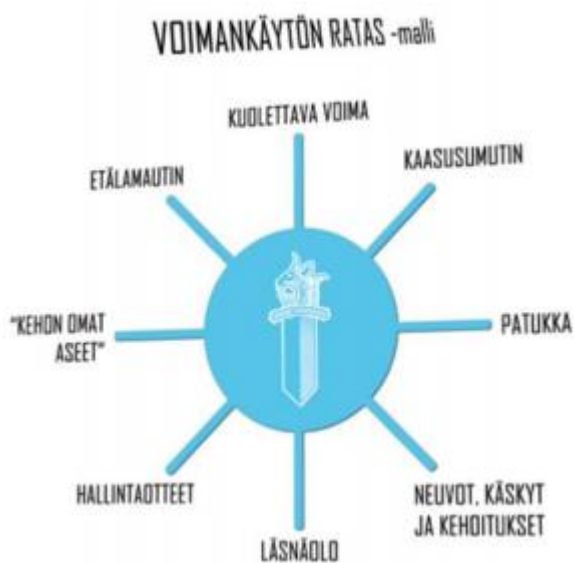
2.1 Hallittavuus

Poliisikoirien hallittavuudessa eli tottelevaisuuskoulutuksessa ei tähdätä sirkustemppeihin vaan koiran hallintaan erilaisissa poliisityöhön kuuluvissa tilanteissa. Näin ollen tietyt liikekaaviot poikkeavat harrastuspuolella nähtävistä. Koiran on oltava jokaisessa tilanteessa ohjaajansa hallittavissa. Koi-

ran on myös toimittava tehtävissään halukkaasti ja täsmällisesti, minkä lisäksi koiran tulee olla sosiaalinen ja sen pitää tulla toimeen muiden koirien kanssa. Poliisikoiran on sovelluttava ryhmätoimintaan. (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

2.2 Voimankäyttö

Voimankäytön ratas -mallissa poliisimies kuvataan keskelle rattaan muotoon asetettuja voimakeinovaihtoehtoja. Tällä saadaan annettua yksittäiselle poliisimiehelle lisää liikkumatilaa ja tarjotaan mahdollisuus valita tilanteeseen parhaiten soveltuva voimakeino. (Jokela 2020, 18.) Voimakeinon valinnan pitää olla tilanteeseen suhteutettuna toimivin, puolustettavin ja lievin.

Kuva 1. Voimankäytön ratas -malli. (Jokela 2020,18)

Koira on yksi poliisin voimankäyttövälineistä, sen puruvoimansa ansiosta ja se asettuu voimankäytön rattaassa ampuma-aseen ja etälamauttimen väliin. Koiran pitää olla ohjaajansa hallinnassa, käydä kiinni ja irroittaa käskystä. Perusteiden kouluttamisen jälkeen harjoituksissa jäljitellään oikeita työtehtäviä erilaisissa ympäristöissä ja erilaisilla alustoilla. (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

2.3 Jäljestäminen

Jäljestyksessä koiran on tarkoitus löytää etsittävä henkilö seuraamalla maavainuisesti tämän jättämää hajujälkeä. Koiran pitää oppia seuraamaan jälkeä erilaisissa olosuhteissa ja paikoissa sekä pystyä toimimaan myös häiriön alaisena. Jäljestämistä voidaan tehdä maastossa, taajamassa ja sisätiloissa. Olosuhteiden ollessa hyvät, pystyy koira seuraamaan hyvinkin vanhaa jälkeä. Jäljestämisen ylläpito vaatii jatkuvaa harjoittelua. (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

2.4 Henkilöetsintä

Henkilöetsinnässä koiran pitää tarkastaa laajojakin alueita. Koulutuksessa koira oppii liikkumaan ohjaajan ohjeiden mukaisesti ja ilmaisemaan löydön haukkumalla. Etsinnässä koira käyttää kaikkia aistejaan, joista kuitenkin haju on tärkein. Koulutuksessa koirat harjoittelevat erilaisissa ympäristöissä ja etsivät sekä näkyvillä olevia, että piilossa olevia ihmisiä. Osalle poliisikoirista koulutetaan myös laviinietsintä eli lumeen hautautuneen ihmisen etsintä. (Poliisi, luettu 2.2.2021.)

2.5 Esine- Ja Rikospaikkaetsintä

Rikospaikoilla koirat voivat etsiä monenlaisia esineitä siihen koskeneen ihmisen hajun perusteella. Esine voi olla hyvinkin pieni, esimerkiksi hylsy. Koiran olisi tarkoitus merkata esine koskematta siihen, esimerkiksi istumalla, maahan menemällä tai haukkumalla. Tapa voi myös olla ihan mitä tahansa muuta, jonka ohjaaja ymmärtää. Mahdollinen kosketus saattaa kontaminoida esineestä mahdollisesti taltioitavan näytteen. (Poliisi, luettu 2.2.2021).

3 ROTUMÄÄRITELMÄN MUKAINEN IHANNELUONNE

Perinteisesti poliisin partiokoirina käyttämät rodut ovat fyysisesti ja henkisesti vahvoja, itsevarmoja, laumoittuvat voimakkaasti ohjaajaansa sekä jaksavat työskennellä pitkäkestoisia ajanjaksoja väsymättä. Saksanpaimenkoirat ja malinoisit ovat todella miellyttämisenhaluisia ja ohjaajasidonnaisia. (Vuohelainen 2018, 34.)

Koiran luonne on sen tärkein ominaisuus, kun ajatellaan koiran asemaa ihmisen seuralaisena. Luonne muodostuu koiran perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksesta. Alla Kennelliiton määritelmät poliisin käyttämien partiokoirien ihanneluonteesta.

Saksanpaimenkoiran tulee olla luonteeltaan tasapainoinen, vahvahermoinen, itsevarma, hyvin avoin, säyseä (paitsi ärsytettynä), tarkkaavainen ja ohjattavissa oleva. Sillä täytyy olla luontaiset vietit, hyvä stressinsietokyky sekä itsevarmuutta, mitä seura-, vahti-, suojele-, palvelus- ja paimenkoiralta edellytetään. (Kennelliitto, saksanpaimenkoiran rotumääritelmä, luettu 2.2.2021.)

Belgianpaimenkoira on valpas ja aktiivinen. Se on erittäin energinen ja aina valmis toimintaan. Sillä on synnynnäinen laumanvartioimiskyky ja vahtikoiran parhaat ominaisuudet. Se puolustaa isäntäänsä täysin epäröimättä, peräänantamattomasti ja kiihkeästi. Sillä on kaikki paimen-, vahti-, suojele- ja palveluskoiran ominaisuudet. Se on eloisa, tarkkaavainen ja varmaluonteinen, ilman pienintäkään pelkoa tai aggressiivisuutta. Luonteen tulee kuvastua koiran olemuksessa ja kipinöivien silmien ylpeässä ja tarkkaavaisessa ilmeessä. (Kennelliitto, belgian paimenkoiran rotumääritelmä, luettu 2.2.2021.)

4 KOIRIEN LAUMAKÄYTTÄYTYMINEN

”Susi voi olla koiran esi-isä, mutta koira ei ole susi” (Wirén & Romppainen 2012, 15). Frank Beach tutki 19-vuoden ajan koirien laumakäyttäytymistä ja huomasi, että koirilla on olemassa jonkinlainen laumahierarkia, joka korostuu enemmän uroksilla kuin nartuilla. Jos laumaan sotketaan molempia, niin kaikki menee uusiksi. (Eml.)

Suurimmat tappelut koirien kesken syntyvät yleensä siitä, kun molemmat haluavat samaa asiaa. Koira on resurssikeskeinen eläin, ja jos kaksi koira samassa paikassa haluavat samaa resurssia, siitä syntyy tappelu. Ihmisen tehtävä olisi huolehtia, että näin ei pääse käymään. Jos koirien välille samassa perheessä syntyy tappelu, kyseessä ei suinkaan ole välttämättä kyse siitä, että toinen koirista pyrkisi johtajaksi, vaan molemmat todennäköisesti haluavat samaa resurssia. (Wirén & Romppainen 2012, 16–20.)

”Ihmiset ja koirat eivät pysty muodostamaan laumaa keskenään, sillä eri lajit eivät laumaudu keskenään.” (Wirén & Romppainen 2012, 17.)

Pelkkä kesyttäminen ei tee sudesta koira. Erot kesyydessä ovat ratkaisevan suuria ja ne ovat synnynnäisiä. Koirat ja sudet ovat kiistämättä lähisukua, mutta kuitenkin täysin eri rotua ja sopeutuneet eri ympäristöihin ja sitä myöten myös niiden käytös on erilaista. (Kaimio 2007, 22.)

Tarkasti emme ihmisinä pysty tietämään, miten koira maailman kokee, mutta varmaa ainakin on se, että koiran erinomainen kuulo, tarkka hajuaisti, metsästyskäyttäytyminen ja muut voimakkaat ominaisuudet vaikuttavat siihen, miten koira suhtautuu ympäristöönsä. Susilla tehty tutkimus laumakäyttäytymisestä, ja siitä syntynyt dominanssimalli elää edelleen vahvana koiraharrastajien keskuudessa. Tutkimuksen jälkeen huomattiin, että susia oli tulkittu väärin ja niiden käyttäytyminen onkin paljon monimuotoisempaa, kuin oli kuviteltu. Muutenkin sudet ja koirat ovat kaksi eri rotua. (Wirén & Romppainen 2012, 14–15.)

Eri sukupuolten ollessa samassa laumassa, menee statushierarkia uusiksi ja ainut mikä pysyy, on se, että pennuilla on ns. pentulisenssi. Pentulisenssi kestää noin 4 kk ja sen jälkeen vanhemmat koiran alkavat osoittaa pennuille rajoja, ilman fyysistä väkivaltaa. Statukseltaan vahvimmat koirat eivät osallistu pentujen kasvatukseen. (Wirén & Romppainen 2012, 15–16.)

Koirilla hierarkia näyttää liittyvän ikään, eikä niinkään kokoon. Eräässä koirapäiväkodissa oli tutkittu lemmikkikoirien hierarkiaa ja sieltä löydettiin selkeä hierarkia. Parhaiten sen pystyi havaitsemaan ei-väkivaltaisista yhteenotoista: asennoista ja alistumiseleiden suunnista. (Tiira 2019, 50.)

Koirien keskuudessa mahtailevasti käyttäytyvät koirat hylätään nopeasti, sillä koirat eivät arvosta diktaattoreita. Laumassa arvostetaan koiraa, joka on varma omasta asemastaan, ei pullistele, eikä yritä hallita tilanteita fyysisesti. Korkeimman statuksen omaavalla koiralla on hallinta voimassa oleviin resursseihin. Jokainen koira kuitenkin päättää, mitä resurssia se kyseiselläkin hetkellä arvostaa eniten. Jos korkeimmassa asemassa olevalla koiralla ei ole nälkä, se saattaa jättää ruoan muille ja siirtyä itse sillä hetkellä arvostamansa resurssin pariin eli lepopaikkaan. (Wirén & Romppainen 2012, 16–17.)

Ihmisen ja koiran välinen suhde nähdään enenevässä määrin vanhempi-lapsi-suhteena. Koiran näkökulmasta ihminen on resurssien portinvartija. Koiralla on tavoite elää ihmisen kanssa sovussa ilman konflikteja. Toisinaan konflikteja kuitenkin on ja syynä niihin saattaa olla pelko, väärinymmärrys tai kilpailu resursseista. (Tiira 2019, 56.)

Dorit Fedderssen-Petersen tutki vuosia koirien ja susien laumakäyttäytymistä, jonka tuloksena havaittiin, että koirat ovat huomattavasti susia aggressiivisempia laumahierarkian muodostamisessa. (Tiira 2019, 50).

Koirien ja susien laumassa automaattisesti vanhat ja viisaammat yksilöt nauttivat nuorempien arvostusta. Koirat laumassa ollessaan tietyiltä osin seuraavat muutenkin susien laumatoimintaa. Niillä kaikkien etu on uskoa tilanteiden johtaminen sen yksilön harteille, joka selviytyy kustakin tilanteesta niiden mielestä parhaiten. Vaikka koirat muuten eläisivät pääosin yksin tai pareissa niin vaaran uhattessa ne hakeutuvat toistensa lähelle ja sitten lähtevät porukalla ottamaan selvää uhasta. (Kaimio 2007, 173–174.)

Pennut oppivat emäänsä ja muita vanhempia koiria seuraamalla paljon tärkeitä elintärkeitä taitoja. Useimmilla nuorilla ja aikuisiksi ehtineillä koirilla on sisäsyntyinen taipumus seurata itseään vanhempien koirien toimia. Koirat myös mieluusti luottavat ihmisten arvostelukykyyn ja seuraavat niitä, jos se osoittautuu kannattavaksi. (Kaimio 2007, 174–175.)

Nuoret koirat tietävät sisäsyntyisesti, että aikuisten koirien ja ihmisten seuraaminen on kannattavaa. Epävarma koira todennäköisesti hakeutuu ihmisen lähelle, sillä kokeneempi yksilö osaa todennäköisesti ratkaista ongelman, jonka kyseinen koira on kohdannut. Kahden koiran koulutuksessa koiranohjaajilla on etua siitä, että jos varttuneempi yksilö menee edellä, huolestunutkin nuori koira uskaltaa yleensä seurata perässä. Pennut ja nuoret koirat saattavat odottaa vanhempien koirien reaktioita vieraan lähestyessä. Jos luotettu aikuinen koira nostaa karvat pystyyn, murisee tai lähestyy vierasta haukkuen, myös nuori koira saattaa yhtyä haukkuun ja peilata vanhemman liikkeitä.

Monet koirat reagoivat samoin myös ihmisten toimiin ja mielentilojen vaihteluihin. (Kaimio 2007, 174–175.) Olen omassa koirassa huomannut tämän asian, kun välillä on pinna kireällä ja sattuu vaikka

kompastumaan metsässä puunoksaan, niin oma koira alkaa repimään kyseistä oksaa maasta irti murinan saattamana, vaikka itse ei olisi vielä voimasanoja kerennyt suusta ulos laskemaankaan.

Pitkään yhdessä eläneet eläimet tietävät, keille jäsenille mikäkin asia on puolustamisen arvoinen. Arvojärjestyksen tarkoitus, kun on välttää turhia riitoja ja konflikteja. Ryhmän jäsenet oppivat toistensa yksilöllisen elekielen ja pystyvät ennakoimaan toistensa toimia. Tämä koskee kuitenkin vain tuttua ympäristöä ja uudessa ympäristössä ne joutuvat opettelemaan kaiken uudestaan. (Kaimio 2007, 176–177.)

Koirien laumoissa myös rotu vaikuttaa suuresti siihen millaista elämä on, mutta niin syväälle en tässä opinnäytetyössä aio mennä. Koirat ovat kuitenkin kaikki yksilöitä, joten pelkästään rodun perusteella ei voi ennustaa kuin korkeintaan todennäköisyyksiä sille, miten ne tulevat käyttäytymään laumassa.

5 KOIRAN TUNTEET

Käsitys koirien tunteista on vuosien aikana muuttunut hyvin paljon. Vaikeinta tutkijoille on ollut ylipäätään tunnustaa eläimien tunteiden olemassaolo. Koirien tunteista puhuminen tuntuu joidenkin mielestä liialta koiran inhimillistämiseltä. Nykytutkimuksen valossa pystyy kuitenkin toteamaan, että koiralla on joitain samoja tunnetiloja ihmisten kanssa, mutta ei suinkaan kaikkia. (Tiira 2019, 176.)

Eläimien tunteiden tutkimus on tuore tutkimusala, ja tutkijoilla on eri käsityksiä nisäkkäiden tuntemista tunteista. Neurotieteilijä ja psykologi Jaak Pankseppin mukaan nisäkkäiden perustunteita ovat pelko, viha, kiintymys, leikki, himo ja etsiminen. Tähän voi lisätä myös ilon ja surun sekä hämmästyksen ja kivun. Tunteet voivat olla joko negatiivisia tai positiivisia, heikkoja tai voimakkaita. (Tiira 2019, 176–177.)

Oikean tunnetilan tunnistaminen koirassa auttaa koiran hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja koulutuksessa. Tunnetila muutenkaan ei ole vain yksittäinen erillinen seikka, joka näkyy koiran eleissä, vaan tunne on myös fysiologinen prosessi, joka yleensä johtaa jonkinlaiseen käyttäytymiseen ja toimintaan. (Tiira 2019, 177–178.)

Hyvänä esimerkkinä tunnetilan vaikutuksesta koiraan fysiologisesti on pelko. Pelon tuntiessaan koirassa tapahtuu fysiologisia ja hormonaalisia muutoksia, kuten sydämensyke kohoaa, hengitys kiihtyy, veri pakenee ruuansulatusjärjestelmästä lihaksiin, sydämiin ja aivoihin. Pelkotilassa myös tarkkaavaisuus lisääntyy ja maksa vapauttaa vereen lisää sokeria. Edellä mainitut muutokset valmistavat koiran joko taistelemaan tai pakenemaan. Koira osoittaa pelkoaan myös eleillään. Muutokset koirassa riippuvat täysin koetun pelon määrästä, eivätkä muutokset ole aina niin voimakkaita. (Tiira 2019, 178.)

Ihmisellä tapahtuu kehossa samanlaisia muutoksia ja ihmisen keho valmistautuu pelon kohdatessa pakenemaan, taistelemaan tai sitten ihminen vain jäätyy.

5.1 Positiiviset tunteet

Positiivisiin tunteisiin voidaan laskea ilo, kiintymys, leikki, himo ja etsiminen. Ilo ja onnellisuus ovat usein voimakkaita tunteita ja ne on helpompi havaita. Positiivisia tunteita eläimillä on tutkittu vähän ja lähes kaikki tutkimukset ovat tähän mennessä keskittyneet pelon ja ahdistuksen tutkimiseen. (Tiira 2019, 179.)

Iloisen ja onnellisen koiran tunnistaa heiluvasta hännästä, ryhdikkästä olemuksesta ja suukin saattaa olla auki. Koira voi olla myös rentoutunut ja rauhallinen. Nämä tunteet ovat rauhallisia intensiteetiltään ja positiivisia. (Tiira 2019,179.)

Kiintymys liittyy sosiaalisiin suhteisiin. Koira voi kokea kiintymystä toisia koiria ja ihmisiä, yleensä omistajia ja perheenjäseniä, kohtaan. Koira voi myös kiintyä syvästi perheen muihin eläimiin, kuten vaikka hevoseen tai kissaan. (Tiira 2019, 179.)

5.2 Negatiiviset tunteet

Negatiivisiin tunteisiin lukeutuu pelko, viha, suru ja masennus. Nykytutkimusten mukaan koira voi surra ja olla masentunut. Masennus on välillä vaikea erottaa surevasta koirasta ja masennusdiagnooseja onkin tehty koirille vain vähän. (Tiira 2019, 178.)

Suru on helpompi havaita koirasta, varsinkin jos muutos koiran käyttäytymisessä on nopeaa ja syy suruun helposti löydettävissä. Sellainen voi olla esimerkiksi omistajan tai perheen toisen koiran kuolema. Aktiivisuus tason muutos, haluttomuus ja ruokahaluttomuus ilman fyysistä syytä saattavat kieliä koiran surusta tai masennuksesta. (Tiira 2019, 178.)

Masennus aiheuttaa koirilla vähän samanlaisia oireita kuin ihmisillä. American Veterinary Society of Animal Behavior organisaation entinen johtaja kertoo, että masentuneena koirista tulee vetämättömiä, epäaktiivisia, ruoka- ja nukkumistavat vaihtelevat ja ne eivät enää nauti asioista samalla tavalla kuin aiemmin. Masennus voi aiheutua elämänmuutoksesta, esimerkiksi omistajan tai lemmikkiystävän kuolemasta tai jostain muusta koiran elämälle merkittävästä asiasta. (Eckstein, luettu 05.04.2021.)

Viha eli aggressiivisuus saattaa johtua esimerkiksi epävarmuudesta, pelosta, kivusta tai perimän tuottamista ominaisuuksista. Syytä voi olla myös monia muita. Monien todella aggressiivisten koi-

rien aivo-selkäydinnesteen serotoniinipitoisuus on havaittu olevan alhaisempi kuin ei-aggressiivisilla koirilla. Myös ihmisillä aivojen välittäjäainehormoni serotoniini vaikuttaa mielialaan aiheuttaen masennusta, impulsiivista käytöstä ja aggressioita. (Kaimio 2007, 281–282.)

5.3 Sekundaariset tunteet

Tutkijat ovat tällä hetkellä sitä mieltä, että koirat eivät koe sekundaarisia tunteita, sillä se edellyttäisi tietoisuutta itsestään erillisenä olentona. Koirat tiedostavat, että ne eivät ole ihmisiä, mutta ne eivät ainakaan täysin tiedosta olevansa koiria. Koira kuitenkin kokee empatian kaltaista tunnetta toisia koiria kohtaan. (Tiira 2019, 179–180.)

Koirilla tehtiin testi, jossa tutkittiin koirien tuntemaa empatiaa toisia koiria kohtaan. Testikoira kuunteli tutun koiran vinkumista (äänitetty stressaavassa tilanteessa, jossa koira oli jätetty yksin vieraseen huoneeseen hihnaan kytkettynä), niin sen veren kortisolitaso kohosi korkeammalle, kuin tilanteessa, jossa vieras koira äänteli. Testikoira osoitti myös enemmän ”lohduttavaa” käytöstä sekä stressikäytöstä tuttua koiraa kohtaan sen jälkeen, kun oli kuullut tämän vinkumista. (Tiira 2019, 183.)

Koirilla on siis kyky tunnistaa toisten koirien tunteita ja reagoida niihin.

5.4 Eroahdistus

Yksi mahdollinen asia, joka eläkkeellä olevalla virkakoiralla voi tulla vastaan on eroahdistus. Koira on tottunut kulkemaan omistajansa mukana töissä ja kun yhtäkkiä on se tilanne, että omistajan mukana ei enää töihin lähdetä, voi eroahdistus tulla kuvioihin.

Eroahdistus on tottumattomalle koiralle tyypillinen oire sen jäädessä yksin kotiin. Pureskelemisella on rauhoittava vaikutus koiriin, ja siksi ne saattavat yksinollessaan repiä asuntoa riekaleiksi. Syynä ei ole tekemisen puute vaan se, että koira yrittää parantaa ahdistunutta oloaan. Koira saattaa lohduttautua pureskelemalla tavaroita, joissa omistajan ominaishaju on voimakas. Tästä syystä usein kengät ja sohvapöydät saavat kyytiä. (Telkänranta 2015, 74–75.)

Kun kotiin tullessa omistaja huomaa rikutun omaisuuden, tulee siitä yleensä vihainen. Tässä vaiheessa koira alkaa esittää alistuvia ja lepytteleviä eleitä. Koiran tietoisuus ei kuitenkaan riitä siihen, että se osaisi ajatella omaa toimintaansa toisen näkökulmasta, ja se tekee eleet vain siksi, että ihminen on vihainen. Syytä vihaisuuteen koira ei osaa aavistaa, vaikka sillä sattuisi olemaan kengänpalanen suussaan. (Telkänranta 2015, 74–75.)

6 MITÄ KOIRA YMMÄRTÄÄ?

Koira on mestari lukemaan ihmisten eleitä, tahallisesti annettuja ja tahattomasti annettuja. Usein ihmiset luulevat opettaneensa koiralle jonkin käskysanan, mutta tahattomasti tekevät sanan sanoessaan jonkin pienen eleen, josta koira ymmärtää, mitä sen pitää tehdä. Yksittäisiä rotuja ei juuri-kaan ole vertailtu, mutta koirissa on todella suurta hajontaa ihmisen eleiden ymmärryksessä.

Koiralla on kyky haistaa muun muassa pelkoa tai onnellisuutta, mutta tämän lisäksi koirat kykenevät ymmärtämään erilaisia tunnetiloja ihmisen kasvoista, kehon kielestä ja äänestä. Koira oppii myös ihmisen rutiineja ja tapoja erittäin tehokkaasti. Kotona ollessaan koirilla on todella paljon aikaa seurata, mitä omistaja tekee missäkin tilanteessa ja lepäillessään ne harvoin ovat syvässä unessa. Koira tarkkailee omistajaansa todella paljon ja se yleensä valitsee myös lepopaikkansa sen mukaan, mistä se näkee ihmisensä. (Tiira 2019, 185–190.)

6.1 Katse – koiran tärkeä kommunikaation väline

Ihmisillä pitkäkestoinen katsekontakti merkkää usein rakkautta ja välittämistä. Se voi merkata myös uhkaa. Eläimillä se merkitsee lähes aina uhkaa ja halua kasvattaa välimatkaa yksilöiden välillä. Ihmisiin totuneella koiralla ihmisen tuijotus voi olla kutsu lähempään tuttavuuteen, mutta ihmisiin epäluuloisesti suhtautuvalla tai pelokkaalla koiralla, se voi herättää aggression ja tarpeen haukkua. (Tiira 2019, 188.)

Koiran ja ihmisen (omistajan) välinen katsekontakti nostaa molemmilla oksitosiinitasoa. Koiran ja omistajan välinen katsekontakti sisältää paljon emotionaalisesti ja sosiaalisesti relevanttia tietoa ja on verrattavissa puheyhteyteen. Katseella ja katseen vuorottelulla koira usein hakee apua ihmiseltä. Esimerkiksi pallo on vierinyt sängyn alle ja koira ei sitä itse sieltä saa, mutta tietää, että ihminen sen onnistuu sieltä noukkimaan. (Tiira 2019, 188.)

Koira saattaa myös epäselvissä ja oudoissa tilanteissa tarkkailla meitä ihmisiä ja etsiä ratkaisua siihen, kuinka sen tulisi toimia tilanteessa. Tästä esimerkkinä, jos itse ulkoilutan koiraa ja vastaan tulee joku epäilyttävän näköinen henkilö ja itse alan tarkkailemaan kyseistä henkilöä, myös koira jännittyy ja kiinnittää katseensa tiukasti vastaantulevaan hiippariin. Koiralle katsekontakti ihmiseen on luontainen tapa selviytyä haasteista, mutta esimerkiksi susi ei edes kesytettynä ota katsekontaktia ihmiseen. (Tiira 2019, 188–189.)

7 FYYSISET MUUTOKSET KOIRAN IKÄÄNTYESSÄ

Kun koira vanhenee, tapahtuu siinä paljon muutoksia niin ulkoisesti kuin myös sisäisesti. Sen iho menettää joustavuuttaan, turkki kiiltävyyttään, hampaat ja ikenet kärsivät, ruokahalu saattaa vähentyä ja paino saattaa tippua. Myös uni maistuu vanhalle koiralle huomattavasti enemmän kuin nuorelle. (Lustig 2006, 272–289.)

Monet vanhat koirat osoittavat samanlaisia dementian oireita kuin ihmiset. Myös kuulo, näkö ja muut aistit heikkenevät iän myötä ja saattavat aiheuttaa koiralle aggressioita ja muita käytöshäiriöitä. Koira ei myöskään ole vanhana enää yhtä vauhdikas ja menevä kuin nuorempana, ja se saattaa lenkillä pysähdellä mieluusti haistelemaan tienlaitaa pidemmäksi aikaa. (Lustig 2006, 272–289.)

8 TUTKIMUSMENETELMÄT

8.1 Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus

Opinnäytetyössä käytetään erilaisia tutkimusmenetelmiä tutkimuskysymykseen vastaamisessa sekä lähdeaineiston käsittelyn analyysissä. Tutkimusmenetelmän valintaan vaikuttavat oleellisesti itse tutkimuskysymys sekä käytettävissä oleva lähdeaineisto. (Sipilä & Koivula 2013, 45.)

Laadullisen tutkimuksen yleisimmät aineistonkeruumenetelmät ovat haastattelu, kysely, havainnointi ja erilaisista dokumenteista koottu tieto (Tuomi & Sarajärvi 2018, 83). Näitä kaikkia edellä mainittuja voi käyttää myös rinta rinnan tai ristiin toistensa kanssa.

Kvalitatiivisesta eli laadullisesta tutkimuksesta valitsin menetelmäksi sähköpostitse lähetettävän kyselylomakkeen, jossa tutkin jotain ilmiötä ihmisten kautta. Tässä tapauksessa tutkin virkakoirien eläkkeen jälkeistä käytöstä poliisikoiranohjaajien kokemusten kautta. Koiranohjaajat ovat parhaita vastamaan koiransa käytöksessä esiintyviin mahdollisiin muutoksiin.

Haastattelun ja kyselyn idea on hyvin yksinkertainen. Kun haluamme tietää mitä ihminen ajattelee tai miksi hän toimii niin kuin toimii, on järkevää kysyä asiaa häneltä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 84). Tässä tapauksessa käytöstä halutaan selvittää koirista, ja koska he eivät ole kykeneväisiä vastaamaan kyselyyn, aion tehdä sen koirien ohjaajille.

Kyselyn ja haastattelun ero ilmenee tiedonantajan toiminnassa tiedonkeruuvaiheessa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Omassa opinnäytetyössäni menetelmänä on kysely.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, muuttuuko virkakoirien käytös sen jälkeen, kun ne jäävät eläkkeelle. Ja jos muuttuu, vaikuttavatko koiran käytöksen muutokset nuoreen ohjaajalla olevaan virkakoiran alkuun.

8.2 Aineiston keruu

Tutkimukseen liittyvän tiedonkeruun aion toteuttaa kyselylomakkeella sähköpostitse, joten henkilöt voivat vastata siihen, kun kokevat ajan olevan sopiva töiden puolesta. Kysymykset ovat osin suljettuja ja osin avoimia, joten haastateltavat voivat vastailia niihin omasta mielestään sopivalla tavalla. Olen jättänyt kyselyn loppuun myös niin sanotun vapaan osion, johon haastateltavat voivat kirjoittaa aiheeseen liittyen, mitä sattuu mieleen tulemaan.

Olen luonut valmiiksi Word-tiedoston, jossa on muutamia kysymyksiä liittyen eläköityneen koiran käytökseen, nuoren koiran käytökseen ja koirien väliseen suhteeseen. Kyselylomakkeessa oli myös tiedusteltu koirien asuinoloja, asuvatko ne tarhassa vai talossa sisällä, sillä se oleellisesti vaikuttaa koirien suhteeseen, jos ne eivät ole tekemisissä keskenään kuin pieniä aikoja päivän aikana. Kyselyssä kartoitettiin myös koirien terveydentilaa, sillä esimerkiksi jokin jatkuvaa lääkitystä vaativa sairaus saattaisi vaikuttaa koiran käytökseen, eikä sillä olisi mitään tekemistä aktiviteettien puutteen kanssa. Lisäksi minulla oli valmiina henkilöt, jotka vastaavat kyselyyn. Kyselyyn osallistujat sain eräältä Helsingin poliisilaitoksen K9-ryhmänjohtajalta, sillä hän osasi kertoa ketkä K9-puolen porukasta ovat olleet töissä, siten, että heillä on ollut kaksi koiraa ohjauksessaan samaan aikaan, nuori ja vanha. Pyrin pitämään kyselyn lyhyenä, sillä sähköpostikyselyissä meinaa olla sellainen ongelma, että jos kysymyksiä on paljon, ihmiset eivät vastaa niihin.

Kaikilla valituilla kyselyyn osallistujilla on siis ollut tilanne, jossa heillä on ollut ohjauksessaan kaksi koira. Toinen eläköityvä ja toinen nuori koira. Tätä myöten heillä myös on virkaikää ja osaamista poliisiin ja etenkin koiranohjaajan töistä.

8.3 Kyselyn toteutus

Kyselyt sovittiin tehtäväksi sähköpostitse. Tein kysymykset valmiiksi ja lähetin tiedoston kyselyyn osallistuville ihmisille. En laittanut mitään aikaa, mihin mennessä kyselyyn pitäisi vastata, niin ihmiset vastaavat todennäköisesti laajemmin, kun ei ole minkäänlaista aikapainetta. Sain kyselyyn osallistujiksi kuusi koiraohjaajaa Helsingin poliisilaitokselta. Eräs Helsingin koiranohjaaja oli laittanut kyselyn eteenpäin myös Länsi-Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan koiranohjaajille, jotka täyttivät kriteerit. Sainkin lopulta kolme vastausta Helsingin poliisilaitoksen koiranohjaajilta, yhden Länsi-Uudenmaan poliisilaitokselta ja yhden Itä-Uudenmaan poliisilaitokselta

Kyselyyn vastaajilla oli saksanpaimenkoiria, belgianpaimenkoira malinoiseja, malinois x ja joukkoon mahtui myös yksi labradorinnoutaja.

Kaikki kyselyyn osallistujat tiesivät toisistaan, mutta kukaan ei tiennyt toistensa vastauksia. Kun olin saanut vastaajilta Word-kyselylomakkeen takaisin, tulostin paperit ja nimesin vastaajat numeerisesti (haastateltava 1, haastateltava 2, haastateltava 3, haastateltava 4 ja haastateltava 5). Alkuperäiset sähköpostit poistin tietokoneelta ja näin ollen edes itselleni ei jäänyt talteen, ketkä ovat vastanneet milläkin tavalla.

Haastateltavat vastasivat sähköpostilomakkeeseen yllättävän laajasti ja monisanaisesti, ja jokaisella oli myös vapaan sanan osioon jotain lisättävää. Anonymiteetin turvaamista en nähnyt tarpeelliseksi kyselyn alkuvaiheessa, sillä Helsingin koirapoliisi on pieni ja tiivis ryhmä, niin tieto kyselystä olisi todennäköisesti joka tapauksessa kiertänyt osallisten keskuudessa.

Koska tarkoituksena oli selvittää kokemuksia koiran käyttäytymisestä, ajattelin viiden ihmisen riittävän, sillä en uskonut, että kaikilla koirilla esiintyisi jotain tietynlaista käytöstä eläkkeelle jäämisen jälkeen. Jos kyselyssä olisi tullut ilmi jokin tietynlainen käytös kaikilla koirilla, olisi sitä ollut syytä tutkia enemmän, että esiintyykö sitä laajemmalla otannalla.

9 KYSELYN TULOKSET

Kolme viidestä vastaajasta kertoi, molempien ohjauksessa olevien koirien välien olleen hyvät. Yhdellä vastaajista ei ollut kerennyt muodostua suhdetta koirien välille, vanhemman menehtyessä enenaikaisesti ja yksi vastaaja kertoi koirien välien olleen todella huonot. Kaikilla vastaajilla yhtä lukuun ottamatta molemmat koirat asuivat talossa sisällä. Yhdellä vastaajista vanhempi koira asui tarhassa, eikä vanhempi tullut nuoremman kanssa yhtään toimeen.

Kaikilla vastaajilla nuori ja vanha koira työskentelivät yhdessä 0-2 vuotta.

Ensimmäisessä osiossa oli tarkoituksena selvittää, onko koiran käytöksessä tapahtunut jotain muutoksia, kun se ei ole enää päässyt ohjaajan mukana töihin. Kaikki kyselyyn vastanneet kertoivat koiriensa olleen suurin piirtein terveinä eläkkeelle jäädessään, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta, jonka koira oli menehtynyt vatsalaukun kiertymään ollessaan 9-vuotias. Eläkkeelle asti kyseinen yksilö ei siis kerennyt vaan haastateltavan mukaan "kaatui saappaat jalassa".

Haastateltava 1 kertoi, että "aika pitkään aamulenkien jälkeen koira pyrki edelleen auton kyytiin, mutta nykyään on jo tottunut siihen, että mennäänkin takaisin sisälle".

Haastateltava 2 kertoi, että koirassa oli "normaalia kulumaa" eläkkeelle jäädessä.

Haastateltava 4 kertoi koiran terveydentilan olleen muuten normaali, mutta "kaikki kulmurit olivat kuluneet pois".

Millään kohderyhmän koiralla ei ollut esiintynyt sijaiskäytöstä eläkkeelle jäämisen jälkeen. Haastateltava 5 kertoikin koiran jääneen puutteellisten suojeleominaisuuksien vuoksi etuajassa (6-vuotiaana) eläkkeelle. Kyseessä on ollut vielä suhteellisen terveessä iässä ollut koira ja se sai kanavoitua energiansa haastateltavan mukaan järkevästi, sillä haastateltavan vaimo oli ruvennut harrastelemaan koiran kanssa tokoa.

Eläkkeelle jääneillä koirilla ei ollut esiintynyt sijaiskäyttäytymistä tai muitakaan ongelmia normaalin arjen kanssa.

Kyselyyn osallistuneista ainoastaan yksi oli huomannut nuoren koiran itsevarmuudessa muutoksen vanhemman koiran jäädessä pois töistä. Haastateltava 5 oli laittanut mielenkiintoisen huomion vapaan sanan osioon tähän liittyen.

”Jos nuoren koiran itsevarmuuteen tms. olisi vanhan koiran läsnäololla jotain vaikutusta, se perustuisi mielestäni laumajärjestykseen ja miten se on muotoutunut. Jos nuori koira on selkeästi alisteisessa asemassa vanhaan koiraan nähden, se saattaa näkyä jollain tavalla harjoituksissa, lähinnä suojelelussa. En näkisi tätä suurena ongelmana pidemmän ajan kuluessa. Tai jos se on suuri ongelma, niin epäilen, että nuoren koiran ominaisuuksissa on muitakin puutteita rohkeuden puolella.”

Haastateltava 4 kertoi koirien välien olleen todella huonot ja vanhempi koira ei hyväksynyt nuorempaa koira. Ei voinut esimerkiksi samanaikaisesti lenkittää. Näin ollen nuori koira on ollut ilmeisen alisteisessa asemassa vanhempaan nähden ja vanhemman koiran kuoltua ”nuoremmasta koirasta tuli itsevarmempi”.

Haastateltava 4 kertoi myös että ”kahden virkakoiran (jotka eivät tule toimeen) hoitaminen on aikaa vievää ja haastavaa touhua.

Haastateltava 2 oli myös sitä mieltä, että ”kun vanha koira lopetettiin, jäi nuorelle koiralle paljon enemmän aikaa”.

10 POHDINTA

10.1 Tutkimuksen johtopäätökset

Työn tavoitteena oli selvittää, esiintyykö virkakoirissa jotain normaalista poikkeavaa käytöstä niiden jäädessä pitkistä uraputkesta pois. Virkakoirat elävät todella aktiivista elämää ja kun yhtäkkiä jäädäänkin töistä pois, olisi sillä mahdollisesti voinut olla koiriin suuri vaikutus.

Tarkoitus olisi myös ollut mahdollisesti laajemmalla otannalla selvittää jossain toisessa vaiheessa tietyn käytöksen ilmaantuvuutta, jos sellaista olisi esiintynyt. Mitään poikkeavaa ei kuitenkaan kyselyyn osallistuneissa koirissa esiintynyt, joten koirat ilmeisesti kokivat, että ”työt on tehty”.

Osaltaan kyselyn tuloksia tuki se, että 10-vuotias koira on koirien maailmassa jo vanha eläin. Poliisikoirat kun ovat vielä sen lisäksi viettäneet todella aktiivisen elämän verrattuna moneen muuhun koiraan, ei mikään ihme, että suurempia ongelmia eläköitymisessä ei niille ole ollut.

Vastaajat vaikuttivat todella ammattitaitoisilta ja oman alansa ammattilaisilta, joille se koira ei ole pelkästään työkalu, vaan he ymmärsivät myös koiran mielenlaatua. Kaikki vastaajat vaikuttivat siltä, että kertoivat mielellään koiriensa elämästä.

Apukysymyksinä kyselyssä yritin hieman kartoittaa nuoren ja vanhan koiran suhdetta ja niiden asuinoloja, sillä ne pelkästään jo vaikuttavat siihen minkälainen suhde koirilla on. Kaikilla koirilla oli ilmeisen hyvä suhde, yhtä ohjaajaa lukuun ottamatta, jonka koirat eivät tulleet toimeen keskenään. Kyselyssä ilmeni, että jos koirat eivät yhtään tule toimeen keskenään, on kahden koiran ohjaaminen todella hankalaa. Koirat ovatkin kaikki yksilöitä ja vaikka tietyssä rodussa esiintyisi paljon sosiaalista käytöstä toista koiria kohtaan, voi siellä joukossa silti olla koiria, jotka nauttivat vain omasta seurastaan eivätkä hyväksy muita laumaansa.

Kyselyssä myös ilmeni, että monet koirat asuvat ohjaajansa kanssa talossa, eikä niille ole rakennettu omaa tarhaa pihalle tai muita vastaavia järjestelyjä tehty.

Tutkimusmenetelmänä laadullinen tutkimus ja kyselylomake olivat mielestäni onnistuneet tätä tutkimusta ajatellen, sillä sain niiden avulla riittävästi vastauksia, joiden pohjalta muodostaa pienen kuvan virkakoirien eläkkeelle jäämisen jälkeisestä elämästä. Alkuun mietin, että olisin tehnyt haastattelumuodossa tutkimuksen, mutta näin se oli helpompi niin ei tarvinnut lähteä yksiköiden sisällä siirtymään toiseen, kun muutenkin tässä maailmantilanteessa pyritään etätöihin mahdollisimman paljon.

Mielestäni tutkimusta ei ole tarpeen lähteä laajemmalla otannalla jatkamaan ja uskon, että jos koirilla esiintyisi esimerkiksi jotain sijaiskäyttäytymistä paljonkin eläkkeelle jäämisen jälkeen, olisi Poliisikoiralaitos tietoinen siitä ja ongelmaa olisi jo selvitelty.

10.2 Tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Tutkimus onnistui mielestäni hyvin. Sain kollegalta hälytys- ja valvontasektorilla, erään koirapuolen ryhmänjohtajan nimen, jonka hän arveli osaavan auttaa minua tutkimuksen kanssa. Lähestyin henkilöä sähköpostitse ja sain todella nopeasti vastauksen takaisin, jossa oli henkilöiden nimet, joiden

hän arveli voivan osallistua tutkimukseen. Eräs tutkimukseen osallistuja olikin sitten lisännyt sähköpostin jakelulistalle vielä muilta poliisilaitoksilta ihmisiä, jotka olivat samassa tilanteessa ja sain sitä kautta kasaan viisi vastaajaa, sillä osa jätti vastaamatta johtuen siitä, että he eivät olleetkaan kohdeyleisöä.

Tutkimuksen voidaan todeta olevan luotettava jo siltä pohjalta, että haastateltavilla oli kaikilla ollut ohjauksessaan kaksi koiraa ja sen myötä heillä on virkaikää myös vähintään kymmenen vuotta, joten he olivat todella kokeneita huomaamaan koirassaan pienetkin muutokset käytöksessä. He ovat myös olleet kaikki koiranohjaajia jo pitkään, joten he ymmärtävät eläinten ja etenkin koirien käyttäytymisestä keskivertoa reilusti enemmän.

Luotettavuutta lisää osaltaan se, että kaikki kyselyyn saatu tieto perustuu vastaajien vapaaehtoisesti omin sanoin kertomaan. Lisäksi kyseessä on yhden ihmisen tekemä tutkimus, joten työhön ei ole sekoittunut usean ihmisen näkemystä asioihin, vaan kyseessä on täysin oma tutkimukseni, johon loin itse myös kysymykset.

Luotettavuuteen vaikutti myös lähteiden määrä, laatu ja ikä. Lähteinä pyrin käyttämään mahdollisimman uusia tutkimuksia ja kirjoja koiriin liittyen, sillä vaikka eläinten käyttäytymistä on tutkittu vuosia, on siitä ollut jatkuvasti saatavilla uutta tietoa, jolloin osa parin vuoden takaisien kirjojen tiedoista on osin jo vanhentunutta ja virheellistä. Opinnäytetyötä tehdessäni huomasin, että omakin tietoni koirien käyttäytymisestä oli pieniltä osin vanhentunutta.

Kaikki muut lähteet löytyivät suoraan suomen kielellä, paitsi koirien masennukseen liittyvä artikkeli on ulkomaalainen ja se on peräisin Yhdysvalloista.

Tutkimukseen osallistuminen oli täysin vapaaehtoista, joten sitä voidaan pitää eettisenä ja luotettavana. Jos joku olisi tuntenut kyselyn turhaksi tai väkinäiseksi, olisi hän todennäköisesti vain jättänyt vastaamatta. Eettisyyteen vaikuttaa myös se, että hävitin opinnäytetyön kasaamisen jälkeen kaikki kyselyyn liittyvät materiaalit ja opinnäytetyössäkin käytin ainoastaan anonyyminä ihmisten tietoja.

Tutkimuksen isoin ongelma, taisi olla oma kokemukseni tutkivan tekstin kirjoittamisesta ja opinnäytetöiden tekemisestä. Ongelmana oli myös kysymysten muotoilu oikealla tavalla, jotta saan valitsemaani aiheeseen oikeanlaatuisia kysymyksiä. Oikolukeminen ja virheiden löytäminen sekä niiden oikeaan muotoon korjaaminen, tuntui todella haastavalta. Opinnäyteprosessi oli etenkin omakohtainen oppimisprosessi tutkivassa kirjoittamisessa.

LÄHTEET

Eckstein, Sandy: Depression in dogs. Luettavissa: <https://pets.webmd.com/dogs/features/depression-in-dogs#1>. Luettu 1.4.2021.

Fennell, Jan 2005: Koiran seitsemän ikää. Parasta hoitoa pentuvuosista vanhuuteen. Elina Lustig. Hämeenlinna, Karisto Oy.

Jokela, Jami 2020: Huomioitavaa teleskooppipatukan käytössä voimankäyttövälineenä, Poliisiammattikorkeakoulu. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/355486/ON_Jokela.pdf?sequence=2&isAllowed=y. Luettu 12.4.2021.

Kaimio, Tuire 2007: Koirien käyttäytyminen, Porvoo, WSOY.

Kennelliitto, Koiran luonne ja käyttäytyminen. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-luonne-ja-kayttaytyminen>. Luettu 2.2.2021.

Kennelliitto, Belgianpaimenkoira rotumääritelmä. Luettavissa: <http://web.archive.org/web/20100602082012/http://www.kennelliitto.fi/NR/rdonlyres/A299F97B-F530-4723-8D92-29E4E2E9EF07/0/belgianpk407.pdf> Luettu 2.2.2021.

Kennelliitto, Saksanpaimenkoiran rotumääritelmä. Luettavissa: <https://www.kennelliitto.fi/files/saksanpaimenkoirat>. Luettu 2.2.2021

Poliisi, poliisikoirat. Luettavissa: <https://poliisi.fi/poliisikoirat>. Luettu 2.2.2021

[Polstat; Toimenpiteiden lukumäärä, koko maa 2017-2021. Poliisikoiratehtävät ja kestot. 2.4.2021.](#)

Romppainen, Päivi & Wirén, Tommy 2012: Onnistu koirasi koulutuksessa, Helsinki, WSOY.

Sipilä, Joonas & Koivula, Tommi 2013: Kuinka strategiaa tutkitaan, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos. Julkaisusarja 2: Tutkimusselosteita 50.

Telkänranta, Helena 2015: Millaista on olla eläin. 4. painos. Helsinki, SKS.

Tiira, Katriina 2019: Koirien käyttäytyminen ja persoonallisuus, Helsinki, Tammi.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018: Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi, 2. painos, kustannusyhtiö Tammi.

Vuohelainen, Anne 2018: Koira viranomaiskäytössä, Oulun ammattikorkeakoulu. AMK-opinnäytetyö. Luettavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/143721/Vuohelainen_Anne.pdf;jsessionid=3AD9D346EDCB8C7A124D7AEEF61CAFA2?sequence=1. Luettu 2.2.2021

LIITE 1

- 1. Minkä rotuinen ja minkä ikäinen eläkkeelle jäävä koira oli?**
- 2. Asuuko eläkkeellä oleva koira talossa vai tarhassa?**
- 3. Minkä rotuinen on nuori koira?**
- 4. Kuinka pitkään nuori koira sekä vanha koira työskentelivät yhdessä?**
- 5. Asuuko nuori koira talossa vai tarhassa?**
- 6. Minkälainen suhde nuorella ja vanhalla koiralla on/oli?**
- 7. Tapahtuiko eläkkeellä olevan koiran käytöksessä muutoksia työnteon loppumisen jälkeen? Jos tapahtui, millaisia?**
- 8. Jos tapahtui muutoksia, niin vaikuttiko muutokset nuoreen koiraan?**
- 9. Jos muutoksia tapahtui, saatiinko koira(t) palautumaan normaaliksi vai oliko muutokset pysyviä? Jos saatiin normaaliksi, niin miten?**
- 10. Oliko eläkkeellä olevan koiran terveydentila normaali vai onko sillä jokin pitkäaikaista lääkitystä vaativa vamma. Työstä johtuva tai jokin muu?**
- 11. Tapahtuiko nuoren koiran itsevarmuudessa muutosta, kun vanhempi koira jäi harjoituksesta pois?**
- 12. Muuta lisättävää tai kommentoitavaa asiaan liittyen?**